

Vsebina je nastala v okviru dejavnosti projekta Evalvacija in spremljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega sistema s pomočjo mednarodnih raziskav in študij, ki ga omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

SPOROČILO ZA MEDIJE

Pedagoški inštitut, 2016

Rezultati mednarodne raziskave PISA 2015

Najnovjši podatki raziskave PISA iz leta 2015 kažejo stabilnost naravoslovnih in porast matematičnih in bralnih dosežkov slovenskih učenk in učencev. Na vseh treh področjih pismenosti Slovenija dosega rezultate nad povprečjem OECD. Ob tem pa učenke in učenci manj kot pred devetimi leti v raziskavi PISA 2006, ko je bilo naravoslovje tudi glavno področje preverjanja, poročajo o tem, da jim je ukvarjanje z naravoslovjem v užitek.

(Ljubljana, 6. 12. 2016) Program mednarodne primerjave dosežkov učenk in učencev PISA (*Programme for International Student Assessment*) je dolgoročen projekt primerjanja znanja in spretnosti učenk in učencev v državah članicah Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) in državah partnericah. Raziskava je bila v mednarodnem prostoru prvič izvedena leta 2000 in od takrat države na tri leta ugotavljajo ravni bralne, matematične in naravoslovne pismenosti učenk in učencev v starosti 15 let. Slovenija je v program vstopila leta 2006. V vsakem ciklu raziskave je enemu področju namenjen večji obseg nalog in vprašanj; v raziskavi PISA 2015 je to bila naravoslovna pismenost.

Leta 2015 je v raziskavi sodelovalo okoli 540 000 učenk in učencev iz 72 držav, kar predstavlja reprezentativno skupino za okoli 29 milijonov 15-letnikov. V Sloveniji je v raziskavi sodelovalo 6406 dijakin in dijakov (praviloma 1. letnikov srednjih šol) ter učenk in učencev. V raziskavi praviloma sodelujejo vse slovenske srednje šole ločeno po izobraževalnih programih in leta 2015 je tako sodelovalo 300 srednješolskih izobraževalnih programov, ob tem pa še 31 osnovnih šol in dve ustanovi za izobraževanje odraslih. To je bil prvi cikel iz programa PISA, v katerem je bilo zbiranje podatkov v celoti, vključno s preverjanjem znanja, izvedeno na računalnikih. Skupaj s šolami raziskavo v Sloveniji izvaja Pedagoški inštitut.

DOSEŽKI PRI NARAVOSLOVNI PISMENOSTI

Slovenski učenci in učenke so na preizkusu naravoslovne pismenosti PISA 2015 v povprečju dosegli 513 točk, kar je več kot je povprečje OECD (493 točk). Slovenski dosežek je za 1 točko nižji od dosežka leta 2012, kar pa ni statistično pomembna razlika. Najvišje rezultate so leta 2015 dosegli učenke in učenci v Singapurju (556 točk). Povprečni dosežki učenk in učencev Kitajske (4 provinc), Južne Koreje, Nove Zelandije, Avstralije, Velike Britanije, Nemčije in Češke se pomembno ne razlikujejo od slovenskih dosežkov. **Od evropskih držav so pomembno višji dosežki od slovenskih le v Estoniji (534 točk) in na Finskem (531 točk).**

Dosežki slovenskih učenk in učencev pri naravoslovni pismenosti so v vseh ciklih raziskave PISA stabilni in nad povprečjem OECD. Zadnji podatki iz leta 2015 kažejo, da v Sloveniji 85 % učenk in učencev dosega temeljne naravoslovne kompetence (2. raven na mednarodni lestvici), brez katerih bi bilo nadaljevanje izobraževanja in uspešno delovanje v vsakdanjem življenju zelo oteženo. Za OECD je ta odstotek 79 %. Najvišje naravoslovne kompetence (5. oz. 6. raven) v Sloveniji dosega 11 % učenk in učencev, v državah OECD pa v povprečju 8 %. **Odstotki učenk in učencev z nizkimi dosežki (pod 2. ravnjo) v Sloveniji ostajajo med leti stabilni, odstotek učenk in učencev z najvišjimi dosežki pa se je sicer od leta 2006 znižal za 2 odstotni točki (z 12,9 % leta 2006 na 10,6 % leta 2015), vendar pa v zadnjih ciklih raziskave ostaja stabilen.**

V Sloveniji, podobno kot v večini drugih držav, so učenke in učenci uspešnejši v kompetencah znanstvenega razlaganja pojavov (dosežek v Sloveniji je 516 točk) ter evalviranja in načrtovanja naravoslovno-znanstvenih raziskav (515 točk) v primerjavi s kompetenco znanstvenega interpretiranja podatkov in dokazov (506 točk). Gledano po vrstah znanja so dosežki višji pri nalogah, ki zahtevajo vsebinsko znanje (520 točk), v primerjavi z nalogami, ki zahtevajo procesno ali epistemološko znanje (506 točk).

Pri naravoslovju v raziskavi PISA 2015 so bile v Sloveniji učenke (516 točk) uspešnejše od učencev (510 točk), v povprečju v OECD pa so od učenk (491 točk) uspešnejši učenci (495 točk).

DOSEŽKI PRI MATEMATIČNI PISMENOSTI

Slovenski učenci in učenke so pri matematični pismenosti PISA 2015 v povprečju dosegli 510 točk, kar je pomembno **višji dosežek kot leta 2012** (ko je bil 501 točka). Dosežek je tudi v tem ciklu pomembno **višji od povprečja OECD** (490 točk). Tudi pri matematiki so najvišje rezultate dosegli učenci in učenke v Singapurju (564 točk). Od slovenskih se pomembno ne razlikujejo dosežki učenk in učencev na Nizozemskem, Danskem, Finskem, v Belgiji in Nemčiji. **Med evropskimi državami imajo višje dosežke od slovenskih učenke in učenci v Švici (521 točk) in Estoniji (520 točk).**

V Sloveniji temeljno raven matematične pismenosti (2. raven) v raziskavi PISA 2015 dosega 84 % učenk in učencev, najvišje ravni (5. oz. 6. raven) pa jih dosega 13 %. Medtem ko je **odstotek učenk in učencev z najvišjimi dosežki ostal stabilen glede na leto 2012**, se je **odstotek učenk in učencev z nizkimi dosežki (pod 2. ravnjo) v tem obdobju**

Vsebina je nastala v okviru dejavnosti projekta Evalvacija in spremljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega sistema s pomočjo mednarodnih raziskav in študij, ki ga omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

pomembno znižal (za 4 odstotne točke, z 20 % na 16 %). V povprečju v državah OECD je odstotek učenk in učencev, ki izkazujejo temeljne matematične kompetence, 77 %, kar je enako kot leta 2012. Najvišje ravni pa v OECD dosega 11 % učenk in učencev, kar je za 2 odstotni točki manj kot leta 2012.

V OECD so v matematični pismenosti uspešnejši učenci (učenke so dosegle 484 točk in učenci 494 točk), v Sloveniji pa med dosežkom učenk (508 točk) in dosežkom učencev (512 točk) ni statistično pomembne razlike.

DOSEŽKI PRI BRALNI PISMENOSTI

Bralna pismenost se je v raziskavah PISA 2009 in PISA 2012 pokazala kot šibkejšo področje znanja in spretnosti slovenskih učenk in učencev, saj so bili njihovi dosežki pod povprečjem OECD. Zbiranje podatkov leta 2015 je pokazalo, da so se ti dosežki zelo izboljšali. Leta 2015 je povprečni dosežek slovenskih učenk in učencev pri bralni pismenosti 505 točk, **kar je za 24 točk višji dosežek kot leta 2012** (ko je bil 481 točk). Dosežek je tudi **nad povprečjem OECD** (493 točk), od slovenskega pa se pomembno ne razlikujejo dosežki na Novi Zelandiji, v Nemčiji, Macau, na Poljskem, Nizozemskem, v Avstraliji, na Švedskem in Danskem. Evropske države, ki imajo pri branju višje dosežke od Slovenije so Finska (526 točk), Irska (521 točk), Estonija (519 točk) in Norveška (513 točk). Najvišje rezultate pa so tudi pri bralni pismenosti dosegli učenke in učenci v Singapurju (535 točk).

Zvišanje povprečnega dosežka je odraz zvišanja dosežkov slovenskih učenk in učencev na vseh ravneh mednarodne lestvice bralne pismenosti. V Sloveniji 85 % učencev dosega temeljne bralne kompetence (2. raven), kar je za 6 odstotnih točk več kot leta 2012. Najvišje bralne kompetence (5. oz. 6. raven) dosega 9 % slovenskih učenk in učencev, kar od leta 2012 predstavlja zvišanje za 4 odstotne točke. **Slovenija je edina od sodelujočih držav, kjer so se med letoma 2012 in 2015 tako zvišali deleži učenk in učencev z najvišjimi dosežki kot znižali deleži tistih z nizkimi dosežki.** V državah OECD temeljne kompetence dosega 80 % učenk in učencev, najvišje ravni pa jih dosega 8 %.

Kot v predhodnih ciklih so v vseh sodelujočih državah v bralni pismenosti uspešnejše učenke. Slovenske učenke so v povprečju dosegle 528 točk (v OECD 506 točk) in učenci 484 točk (v OECD 479 točk). Razlika med spoloma v Sloveniji (43 točk) je še vedno med največjimi v OECD (kjer je razlika 27 točk) in je podobna kot na Finskem (47 točk). Vendar pa je zvišanje povprečnih dosežkov predvsem odraz znižanja deleža učencev z nizkimi dosežki (ki se je z 31 % znižal na 21 %, torej za 10 odstotnih točk), in zvišanja deleža tako učencev kot učenk z najvišjimi dosežki (učencev z 2,3 % na 5,8 % in učenk z 8,0 % na 12,3 %).

UŽIVANJE PRI UKVARJANJU Z NARAVOSLOVJEM IN MOTIVACIJA ZA UČENJE

Ob sicer nadpovprečnih naravoslovnih dosežkih pa slovenski učenci in učenke izražajo podpovprečne ravni uživanja pri ukvarjanju z naravoslovjem oziroma pri učenju naravoslovja; **med vsemi državami pri tem manj uživajo le še učenke in učenci na Nizozemskem.** Leta 2006 so takratni 15-letniki poročali nekoliko manj negativna stališča do učenja naravoslovja. **Instrumentalna motivacija** za učenje naravoslovja (ker jim bo to koristilo pri nadaljnjem šolanju ali kasneje v življenju) **ostaja stabilna in podobna povprečju OECD.** Med spoloma pri nobenem od teh podatkov v Sloveniji ni razlik.

Ministrica za izobraževanje, znanost in šport, **dr. Maja Makovec Brenčič**, je o ugotovitvah raziskave PISA 2015 povedala: »Razveseljivo je, da mednarodne primerjave, kot sta raziskava PISA in pred tednom dni objavljena raziskava TIMSS, kažejo visoke dosežke slovenskih učenk in učencev. Menim, da pozitivne spremembe v teh dosežkih in še posebno velik porast dosežkov na področju bralne pismenosti v raziskavi PISA, kjer so bili v predhodnih ciklih dosežki podpovprečni, odražajo uspešnost ukrepov, ki so bili v zadnjem obdobju vpeljani v slovenskem izobraževanju. Naj poudarim, da so k uspešnosti teh ukrepov v prvi vrsti prispevali učenke in učenci, dijakinje in dijaki, učiteljice in učitelji, pa tudi starši ter šole s svojim odgovornim in zavzetim delom, na sistemski ravni pa smo jih podprli s strokovnimi premisleki in koordinacijo sodelovanja. Rezultati kažejo, da smo z občutkom urgentnosti, da moramo vsi skupaj poskrbeti, da bodo ravni bralne pismenosti generacij mladih v Sloveniji ustrezne, delo pri iskanju rešitev dobro zastavili. Vloga ministrstva je, da to delo podpiramo in koordiniramo še naprej. Namero tega je mogoče prepoznati tudi v programu črpanja evropskih sredstev v sedaj začetem programskem obdobju in pripravljenih instrumentih. Ob zasluženem zadovoljstvu s pozitivnimi premiki v dosežkih naših učenk in učencev pa je pomembno tudi, da raziščemo ozadje njihove izredno nizke motivacije za učenje naravoslovja in matematike, kar je prav tako pomemben vidik kakovosti vzgoje in izobraževanja. Dobri rezultati nas ne smejo uspavati, temveč nasprotno: natančno bomo preučili, kje so vzroki za nizko motivacijo za učenje in za nezaupanje v šolo s strani staršev. Vse napore bomo vložili v to, da bomo zagotovili stabilno in razvojno financiranje za nadaljnje izboljšave izobraževalnega sistema. Osredotočili se bomo na skrb za opolnomočenje tako učiteljev kot učencev, v zagotavljanje odprtih in inovativnih učnih okolij in v nadaljnjo krepitev kakovosti. Skupaj z vsemi deležniki bomo iskali sistemske rešitve, ki bodo sprejemljive za vse in bodo vodile v še večjo kakovost in učinkovitost slovenskega šolskega sistema.«

Več o rezultatih: www.pei.si www.oecd.org/pisa/

Dodatne informacije: Nacionalni center raziskave PISA, Pedagoški inštitut, Ljubljana, e-naslov: pisa@pei.si

Nacionalna koordinatorica raziskave PISA: dr. Mojca Štraus, sodelavki: Kladija Šterman Ivančič, Simona Štigl